

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én
másképpen és az egyleti tagoknak ingyen
küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 irttal fizet-
hetnek elő, fél éves előfizetés el nem fo-
gadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
ezimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad
felvilágosítást.

„Kis hirdetések”-ben minden szó 2 kr.,
egyleti tagoknak 1 kr, lakcímmel minden
közlés után még 30 kr.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Báró Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Báró Bánffy Albert halála. — Kolozsmegye kis-
birtokainak állapota. Id. Lészay Ferencz. — Gyümölcsterme-
lésünk különféle hiányai. Semler Henrik. — Rendszeres nö-
vénytermelési kísérletek. — Olvasóköreink angalfiája. — Új aranka-
tisztító gép. — Gyümölcsfamagocsemetek kiosztása. — Borászati kon-
gressus Budapesten. — Az erdélyrészi földhitelintézet ügye. — Gyü-
mölcskivitelünk néhány adatja. — A nyári istállózás leghelyesebb
módja. — Mészeti statisztika. — A vértetű irtása. — A bor virágo-
sodása. — Baromfi kedvelőknek. — Kiváló vetőmag. — Egyleti
mozgalmak: Vál. ülés febr. 2-án. — Új életbiztosító társaság.
— Mellékleteink. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Kolozsmegye kisbirtokainak állapota.*)

Kolozsmegye 89-74 □ mértföld, 5149 □ kilometer te-
rületen nyugatról keletre terjedő hosszirányban fekszik, 235
községet és 1 rendezett tanácsu várost foglalván magában. Az
összes népesség száma: 196,307; és már hosszán nyuló fekvésénél is különböző gazdasági, továbbá kulturális és népes-
ségi viszonyokkal bír.

A megye művelés alatt álló területének nagyobb részét,
a kevés számmal levő nagybirtokot leszámítva, a közép- és
parasztbirtokok foglalják el, még pedig főbnyire azon
arányban, hogy a határok fele része nagy- vagy közép-; fele
része pedig parasztbirtoknak mondható. A mi ezen birtokka-
tegoriák közt való mozgalmat, a birtok átváltozásokat
illeti: a birtok felszabadulás elsőbb 1—2 évtizedében, az 50-es
60-as években nagyobb mozgalom volt észlelhető; a közép-
birtokok közül több helyeken történtek eladások és a vásárlók
főleg parasztbirtokosok és ezek közt is főbnyire
magyarajku községek birtokosai voltak; ugyanazon időben a
parasztbirtokok egyes részletei gyakrabban
lettek elárusítva, melyek részint az időközben birtok-
szerzésre jogosított izraeliták, részint pedig ugyanazon község-
beli nagy- vagy középbirtokosok birtokába jutottak és a birtok-
oknak e gyakoribb változása, a teljesleg átváltozott birtokvi-
szonyokban leli magyarazatát. Ugyanis a volt földes urak a
változott viszonyok igényeihez mérten általuk helyesen fel-
nem szerelhető s így haszonnal nem kezelhető elszórt birtok-
részleteiktől igyekeztek türethető árban megmenekülni; ugyan-
ezen időben a felszabadult birtok új tulajdonosainak egy része
is, talán éppen azért, mert oly hirtelen jutott hozzá, nem be-

Báró Bánffy Albert halála.

Mély megilletődéssel tudatjuk lapunk t. olvasóival,
hogy egyletünknek egyik legkiválóbb alapítója és vez-
zértagja

Losonczi Báró Bánffy Albert

február hó 1-én, munkás életének 68-ik évében rövid
szervenedés után elhunyt.

A boldogultnak halálával a reformatus egyház, a
közgazdasági intézmények és az egész társadalom alig
pótolható veszteséget szenvedtek; de még ezek között is
első sorban erdélyi gazdasági egyletünk áll, melynek ke-
belében a néhai mindenkor elsőrendű szerepet játszott;
sőt utóbbi időben minden egyéb teendőktől visszahúzód-
va majdnem kizárólag csak az egyleti ülésekben vett
részt. A lelkes fia, Báró Bánffy Ádám által alapított ál-
latkiállítási szakosztálynak egyik oszlopa, bíráló bizott-
ságának elismert disze volt. A szó legnemesebb értelmé-
ben valódi főúr és kitünő gazda viruló vagyont hagyott
bónatos sarjaira, kikben a szellemi örökség is méltó utó-
dokra talált!

Béke lengjen a kiszenvedettnek áldott porain!

*) E rendkívül érdekes munkát elkészítésére — melyet la-
puak szűk tere miatt csak tetemes kihagyásokkal közölhetünk — Ko-
lozsmegye érdemes közgazdasági előadóját kérte fel egyletünk választ-
mánya, hogy a hazai gazd. egyletek szövetezetétől nyert ebbeli meg-
bizásnak megfelelhessen. Szerk.

csülte azt érdeme szerint és könnyelműen járt el vele s így történtek a gyakori birtokváltozások; míg újabb időben a birtokváltozások eme hullámváza sokat csillapult és nézetem szerint abban a nemzetgazdaságilag szerencsés helyzetben lelte megállapodását, hol a birtok-kategoriák megfelelő és czélszerű egyensúlyának nagymértvben való megzavarása miatt méltó aggodalomra csak nincs.

Igaz ugyan, hogy a mezőgazdasági parasztbirtok elaprózása az utóbbi 10—20 év alatt sokat haladt és halad talán folyton most is. De nézetem szerint természetesen haladnia is kell, mert miután legtöbb esetben a parasztbirtok átöröklése nem végrendeletek, hanem törvényes öröklés útján történik, az öröklő társak rendszeresen természetben és egyenlő osztályrészekben részesülnek, a családok alakulása okvetlen magával hozza a birtokváltozásokat és így azoknak elaprózását is.

A mi a parasztbirtokokban történt birtokváltozásokat, főleg azoknak elaprózását illeti: érdekes adatokat nyújthat az a munkálat, melyet a nmlgu földművelési-, ipar- és kereskedelmi m. kir. minister ur az 1883-ik évben országsherte végrehajtatott, melyből kitűnik, hogy az urbéri telkek hány birtokosnak kezén voltak ezelőtt — például 1861. körül, és hány birtokosnak voltak 1883-ik évben, ezen adatok következő arányszámokat mutatják Kolozsmegyét illetőleg: ugyanis Kolozsmegyében urbéri birtok különböző kiterjedésben:

1861-ik évben volt:	19806	birtokos	kezén
1883-ik	"	"	24960

tehát: 5154-el szaporodott a parasztbirtok tulajdonosainak száma 22 év lefolyása alatt, a mi körülbelül 26% szaporulatnak felel meg.

Ebből tekintélyesebbnek mondható parasztbirtok (egész vagy háromnegyed örökség) volt:

1861-ik évben	9232	birtokos	kezén, míg
---------------	------	----------	------------

1883-ik	"	csak 6151	"	"	találtatott ily
---------	---	-----------	---	---	-----------------

kiterjedésű birtok, tehát kevesebb 3081 birtokossal, a mi a nagyobb birtokosoknak 33%-al való apadását jelzi, ellenben a kisebb parasztbirtok (fél vagy egy negyed, vagy azon alól levő telék): 1861-ik évben volt 10,574 birtokos kezén, ugyanily kiterjedésű birtok 1883-ik évben volt 18,809 birtokos kezén, tehát több 8235 birtokossal, a mi a kisebb parasztbirtokosok számának 78%-al való szaporodását tanusítja. Ez adataimra nézve hátor vagyok megjegyezni azt, hogy ezen országgrész megyéiben az urbér behozva nem lévén, az 1861. és 1883. év körüli birtokállományok meghatározása az azon időbeni földadó könyvek összehasonlításából lehetett kidolgozva és így ha nem is teljesen hű, de legalább megközelítő képét mutatják a kérdéselt ügynek.

A fennirt adatok azt tanusítják, hogy a megyénkben levő parasztbirtokoknak körülbelül egy negyedrésze az, mely még maig is akkora, hogy évi termékét nem emészti fel a gazda háztartása, de ezen felül még eladásra jut belőle, — mintegy negyedrésze olyan, melynek birtokosa egészen gazdasága után élhet, fedezheti házi költségeit és a közterheket; a fennmaradó mint-

egy két negyedrészt birtoka pedig annyira el van aprósodva, hogy saját gazdaságán kívül mellékkeresetre van utalva. Se mellékkereset: az utóbbi időben mindinkább divatba jövő részbe munkáltatás. —

Az érdekeknek e szerencsés összetalálkozása, a kisebb birtokú parasztagdák anyagi helyzetét nagyban javítja, mert az általuk saját érdekükben gyorsan és jól végrehajtott munka többet fizet a napszános munkánál és kevés kivétellel képezzé teszi ezen osztályt az élelem és ruházati szükségletek fedezésére, minél fogva az eddiginél ritkábban szorul piacra.

A parasztbirtok igen ritka esetben áll egy tagból, az újabban végrehajtott tagosítások úgy eszközöltettek, hogy a nagy- és középbirtokosok táblái egy tagban kihatározták, a parasztbirtok nyomások szerint birtokaránylagos parcellákra osztva használtatik.

Miután a juhtartás főleg a kisbirtokosokra nézve életkérdés, a gazdaság folytatásának mellőzhetlen kelléke; arra való külön legelők hiányában, a nyomás rendszer használata segít a bajon. Hátránya e gazdasági rendszernek, hogy a mesterséges takarmány nemek termelésétől csak a nagy- és középbirtokosnál várhatunk örvedetes eredményt, míg kisbirtokosaink ettől folytonosan idegenkednek és így a takarmánytermelés csaknem kizárólagosan a természetes rétekre, kaszálókra lévén szorítva, elemi csapások esetére gyakran takarmányszükséget okoznak, a mi pedig marhatenyésztésünk fejlesztésére káros behatással van. —

A 48-iki birtok felszabadítás alkalmával a nép ingyen és váratlanul jutván birtokhoz, mint ily alkalomkor más országban is történt, egyelőre nem bírta felfogni a nyert ingyen birtok értékét, sietett annak egy részét — szerencsére nem idegeneknek, hanem kevés kivétellel községieknek — eladni, vagy személyes kölcsönöket eszközölni és innen származik a jelenleg is rajtok nehezkedő adósságok tetemes része. Hozzá járultak ezek szaporodásához az évenként növekedő közterhek: az állami, községi iskolái, egyházi adókon kívül a megyénk községeiben általában gyakorlatban volt adóssági kamatok nagysága. Rendszeren 15—20% vétetett a személyi adósságok után kamat gyanánt.

Ezenkívül divatban volt — és van némileg még maig is — a kamat fizetésnek egy még talán a másikkal is kártékonnyabb neme az t. i. hogy a kölcsönvevő bizonyos összeg kamatjába átengedi a kölcsönvevő tőke törlesztése idejéig ideiglenes használat végett földbirtokának bizonyos parcelláit. Ez rövid időre vett kölcsönnél még nem volna oly veszélyes; de az évek telnek, az adósság nem törlesztetik, a hitelező fizetni tartozik a tényleg mások által használt földbirtokára hárult közterheket, melyek fizetésére idővel mindinkább képtelenné válván, tekintélyes részben e körülményre redukálhatók az évenként szaporodó adóhátrálékok és innen származnak részben azon vidékenként nagymértvűekké váló telekkönyvi betáblázások is, melyeket a kincstár a

hátrálékban maradt közterhek biztosítása végett a földbirtok ellen eszközölni kénytelen.

E már elviselhetlenné vált kamatteher az uzsoratorvény meghozatala után némileg onyhülni látszik, de magok a kisebb birtokosok is meggyőződnek naponkint arról, hogy kivált a súlyosodó gazdasági krízis folytán az eddig fizetett nagy kamatok magát a birtok állományt emésztik fel, — igyokeznek olcsóbb kamatra pénzhez juthatni és újabb időben pénzintézetektől vesznek fel 8%-ra betáblázás mellett kölcsönöket s ezzel törlesztik nagyobb kamatu adósságaikat. Ez mindenesetre örvendetes jelenség és normalis állapotban az illetőkre nézve is megnyugtató, mert maguknak a pénzintézeteknek is érdekükben állván az állandóbb és nem szüntelen változó kölcsön üzletek kötése, pontos kamatfizetés esetére a tömegesebb tőke felmondásoktól tartani nem lehet, azonban egy pénzválság esetében ez mégis lehetséges lévén, az illetők érdekében óhajtható lenne a kölcsönöket egy törlesztési alapra fektetett adóssággá változtatni át, melytől eddigelé azért idegenkednek, mert a felvett kölcsönök apróbbak lévén (100—300 ftig terjedők) a kölcsön kötésnek utánjárásai és beszerzési költségei tartózkodóvá teszik őket ily üzletek kötésétől.

De másfelől nagy hátrány e tekintetben a kisbirtokosok birtokait illetőleg a telekkönyvi tényleges állapotok rendtelensége, ugyanis az elhalálozás vagy más czímen történt birtokváltozások igen sok esetben nincsenek keresztülvive, a mi az ilyszerű kölcsönök esz-közlését nagymérvben hátráltatja.

A mi a kisbirtok körében a földbirtok kényszer eladását illeti: ámbár a fennirtakban a személyi adósságok gyakoriságát, sőt vidékenként nagymérvűségét is jeleztem, örvendetes körülménynek tekintem azt, hogy a létező adósságokhoz viszonyítva a kényszer eladások ritkán fordulnak elő; okát abban vélem kereshetni, hogy a hitelezők nem idegen tőkepénzesek, hanem kevés kivétellel helybeli lakosok lévén, a földbirtok kényszer eladását ritkán veszik igénybe.

A parasztbirtok átörökítése ritkán történik végrendelkezés útján, hanem rendszerint törvényes öröklés rendje szerint. A birtok felszabadulás elsőbb éveiben szokásos volt a parasztbirtokosoknál a leány-gyermekeket a kiházításnál pénzzel, lábas jószággal kielégíteni és a földbirtokot a családban levő fiugyermekek közt felosztani, — ugyanekkor még divatban volt, hogy a családapák már külön családot alapított fiaikkal közös háztartást folytattak, mint mondani szokták „egy sön, egy kenyeren“ voltak. Ezen üdvösnek mutatkozott patriarchalis szokás napjainkban kezd ritkább lenni; a családi összetartási kötelék inkább lazul, — a leányok is igénybe veszik a törvényes öröklés útján a földbirtokhoz való jogukat és így áll elő a földbirtoknak elaprózása, vagyis az a különbözet, mely az 1861-ik és 1883-ik évek közti időközben a parasztbirtokosok számának oly tetemes szaporodását tanúsítja, melyet fentebb főbb vonásokban vázolni törekedtem.

És itt megjegyezni kívánom, hogy a parasztbirtok szerfeletti elaprózásából felmerülhető aggodalmakat némileg elenyosulyozhatja és eloszthatja nézetem szerint az, hogy ha szinte a birtok elaprózás által gyakrabban mutatkozik a szükség, a földbirtok jövedelméből elő nem állítható költségeket mellékeresetek által pótolni, éppen e szükség igyekszik béteszi az illetőt a család fentartására szükségelt jövedelem megszerzésére — és másfelől magát is szabad föld tulajdonosának érezvén és ebből ösztönt nyervén annak haszonnal való művelésére; nem szaporítja azt az osztályt, melyre a jelen korban egy államnak sincs szüksége: a falusi proletárok osztályát!

A kisbirtokosok gazdasági értelmiségében és gazdálkodási módszerében némi haladás észlelhető, különösen felbredtek annak tudatára, hogy a földművelésben üzött rabló gazdálkodás megszokta magát bocsolni. Szokásos volt a vetőmagra semmi legkisebb figyelemmel sem lenni, a trágyára pedig nem fektetni annyi súlyt, meunyt megérdemel. A szarvasmarha tartásban a bornyuk nevelésénél némi gondot tanusítottak ugyan, mert ebből kellett az adóvak, a házi költségeknek, tartozások kamatainak kikerülnie, de a faj megválasztása és nemesítése merőben feleslegesnek tartatott, — éppen e nézet uralgott a sertés és juhtenyésztés körül is, — most már, ha szinte el kell ősmernem azt, hogy a kisbirtokosok gazdálkodása sokban alatta is áll ugyanazon vidék nagyobb birtokosai gazdálkodásának, mégis újabb időben némi örvendetes haladás észlelhető. A gépek használatától ugyan idegenkednek, de már vannak esetek, midőn a cséplőgépek, különösen a kézi cséplőgépek alkalmazását igénybe veszik, így a tisztító és szóró rostákat is; valamint a jobb szerkezetű ekék használata is kezd elterjedni, főleg Teke vidékén a szorgalmas szász lakosság közt.

Fel kell itt említenem egy káros gazdasági kalamitást, mely kisbirtokosaink vagyoni előhaladását nagyon hátráltatja, erkölcsi életük javulására is káros hatással van, és ez a hosszú télnek — kevés kivétellel — tétlenül és hasznot hajtó foglalkozás nélkül való eltöltése. Ugyanis leszámítva a nőket, kik a háztartáshoz szükségelt és a lakosság ruházatainak nagy részét képező kender és gyapju anyagok felmunkálásával: a fonás, szövés és varrással télen át is haszonnal tudják magukat elfoglalni, addig a lakosság férfi része kevés favágás és a háznál létező csekély marha létszám gondozását leszámítva, melyek legfeljebb egy családtagnak nyújtanak tenni valót, hasznos elfoglaltatás hiányában tétlenül éli, illetőleg alussza át a tél nagy részét, — ilyenkor az unalom mód felett népesíti meg a korosmákat és okozója annak, hogy a helyett, hogy az év minden szakát hasznot hajtólag töltene el, a dologidő beállítával a napi szükségek fedezésén kívül, még a korosma adósságok törlesztésének gondja terheli a családfő vállait. Dícséretes kivételek vannak, midőn egyesek a házi ipar több nemével: gazdasági eszközök, kertipadok készítésével, kosár- és szalmanemük fonásával hasznosan töltik a téli nyugalom napjait, de ezek csak kivételek, a kezdőnek is

csak kezdete; azért a jó iskolák mellett, a még nagyon primitív állapotban levő háziiparnak felkarolására vagyok bátor felhívni becses figyelmüket azoknak, kik a parasz(birtokosok anyagi és szellemi állapotának emelésére hivatva és képesítve vannak! —

Magyar-Gorbó.

Id. Lészai Ferencz.

Gyümölcstermelésünk különféle hiányai.*)

Kontinentális földmivelésünk még ma is több országban igen nagy bajban sanylik, mely legfokozottabb mértékben éppen a gyümölcstermelésnél tűnik ki és e baj a földnek tulságos eldaraboltságában áll. Igen sajnós, hogy e bajt a legtöbb helyen vagy fel sem ismerik, vagy nagyon könnyedén veszik, s a birtokrendezésre és tagosításra kellő gondot nem fordítanak. Mióta a tengerentúli verseny érezhetővé vált és leküzdésének kérdése elől többé kitérni nem lehet; arra nézve, hogy mi legyen a legközelebbi teendő, a javaslatoknak egész özöne támadt. Egyik védvámot követelt, a másik a mozgó tőke rovására fokozottabb adót kívánt, a harmadik a földjavításokra államsegélyt kért, a negyedik a jobb eszközöknek és gépeknek általános alkalmazásában kereste az általános gyógszert és így tovább. De bárhány törvényt hozzanak is a mezőgazdaság érdekében, bármint jól kiesztelt móddal siessenek is annak segítségére: a jövedelmezőtlenység, az idegen verseny veszélyességét illető pánasz mindaddig el nem némul, míg a reformok legfontosabbika, a tagosítás meg nem történt. Ha egy községnek területe különböző minőségű talajból áll, kívánatos és célszerű lehet, hogy a gazda több talajnem fölött rendelkezék, de ennek a birtok három részre osztásánál tovább menni nem szabad. Ha egy község 20 dűlőre van osztva, megtörténhetik, hogy egy gazdának abból 19-ben földje van és mégis ha a 20-dik dűlőben kerül eladásra egy darab föld, bármily magas áron azt is megvásárolja, csak azért, hogy ebben a dűlőben is legyen földje. A földnek földarabolása éppen azon vidékeken legnagyobb, melyek a gyümölcstermelésre legalkalmasabbak; eldarabolt birtoknál pedig igen sok intézkedést nem lehet keresztül vinni, mely az okszerű gyümölcstermelés előmozdítására szolgál; például a védültvetvények ültetéséről, mesterséges öntözések berendezéséről le kell mondani és a rovarok elleni küzdelem legalább is nagyon meg van nehezítve. De nehézséggel jár ily körülmények között az eke, borona és cultivator alkalmazása is, mely eszközök külön e célra szolgáló szerkezetükkel az ásó és kapa helyét vannak hivatva elfoglalni, melynek kézi munkája a termelési költséget szükségtelenül megrágitja. E mellett a gyümölcstermelőnek nagyobb gonddal kell ügyelnie ültetvényeire, mint akármely más földmivesnek, ezt pedig az eldarabolt birtokon csak nagy idővesztéssel és akkor is csak hiányosan végezheti. Van azonban gyümölcstermelőinknek még egy más nagy baja. Mindenki tudja, minő nagy kárt okoznak a lopások, nem azért, mintha az eltulajdonított

érték rugna oly magasra, hanem főleg azért, mert a tolvaj a fát többnyire oly vandalizmussal fosztogatja, hogy gyakran egy esztendőbe és többre telik, míg a pusztítást a természet újra helyrehozni képes. És a mi még ennél is jelentékenyebb kárt okoz — az, hogy a termelő kedvét és bátorságát veszti, gyümölcsösét elhanyagolja, vagy éppen kiirtja, hogy évről-évre a meglopás boszuságának kitéve ne legyen. Midőn a faültetés érdekében a gyümölcstermelés mellett buzgólkodunk, hányszor hallhatjuk azt a kérdést: „Ugyan a gyümölcstolvajok kedvéért ültessünk?” És sajnós, el kell ismerni, hogy e kifogás nem alaptalan, mert be kell vallanunk, hogy a hatóságoknak — tisztelet a kivételeknek — fogalmuk sincs azon súlyos károsításról, melyet a gyümölcsösök e lopások által szenvednek. A bajt több okra lehet visszavezetni, ugyanis az részint személyes kérdés, t. i. a községi csősz rosszul van fizetve és vagy nem tud, vagy nem akar eléggé ügyelni; részint jogi, a mennyiben nálunk azon nevezetes jogi elv az uralkodó, hogy az, a ki kertünket lopja meg, kevésbé bűnös, mint az, a ki udvarunkból vagy házunkból csen el valamit. És ugyan miért? Oly tulajdonnak elidegenítésére, melyet felszámítani nem lehet, miért legyen kisebb büntetés szabva, mint a közvetlen felügyelet alatt álló tárgyak ellopására? Jó volna nekünk e tekintetben is az angolokhoz járni iskolába, kik — mint a józan ész követelményeinek is megfelel — a mezei tolvajlásnak másféle lopástól elütő büntetését nem ismerik. Angliában és Észak-Amerikában ennélfogva nincs is mezei büntető törvény, hanem minden a tulajdon elleni vétség két osztályba van sorolva: tudniillik a tárgy értéke szerint nagy; lopás és kis lopás. A gyümölcstolvajlás úgy mint az rendesen előfordulni szokott, kis lopásnak van minősítve és hat havi fogsággal vagy az annak megfelelő pénzbírsággal büntethető; ez a maximum, a minimum egy penny (4¼ krajczár) vagy egy cent (2 krajczár). De az angol és amerikai bírák rendesen keményen büntetnek, tehát másként fogják fel a dolgot, mint continentális kollegáik. Angliában egy emberre, ki egy kertből szőlőt lopott, 30 napot mértek. Amerikában egy almával telt hordónak — mely a kertben állott — tolvaja 3 hónapot kapott. Nálunk a büntetés sokszor a nevetőségig csekély. Volt például egy ficzkó, ki az ugorkalopást ugyszólván üzletszerűen gyakorolta, s annak kosaráért a piacon 2½ forintot kapott. Végre a bíró elé került és ime 50 krajczárig lett büntetve, tehát még a rajta vesztett esetben is két forint tiszta nyeresége maradt!!! De még értelmesebb bíráink sem tehetnek semmit, ha mezei rendőri törvényünk megváltoztatva nem lesz. Gyümölcsészeti egyleteink és szakosztályaink tehát törekedjenek arra, hogy e téren is mielőbb üdvözölhesük a szükséges reformot; mit ha elérnek, igen üdvös munkát végeztek; mert akárhány termelő, a ki a lopások miatt már teljesen kedvét veszítette, ismét kedvvel és örömmel foglalkozni a gyümölcstermeléssel.

Hát a szőlőt ugyan miért védjük oly gondosan a szüret előtt és alatt? Hiszen szorosán véve a gyümölcstermelés — miután nagyobb területet foglal el, mint a szőlő, még sokkalta fontosabb, mint emez: miért nem akarják hát azt a szőlővel legalább hasonló védelemben részesíteni? Igaz, hogy az önvé-

*.) Mutatvány „A gyümölcsértékesítés és gyümölcstermelés emelése” című munkából, írta Semler Henrik, fordította Gamauf Vilmos. Szerk.

delemre is lehet utálni; de eldarabolt birtoknál ez alig vihető keresztül, miért is épen e szempontból is a legnagyobb előnynek tekinthetjük, ha összefüggő és kikerekített gyümölcsültetvényük van, miután ez esetben nemcsak örökkel és kutyákkal ügyelhetünk fel, hanem védültetvényeket is alkalmazhatunk, melyek a lopást lehetetlenné teszik, vagy legalább megnehezítik. Mióta tüskés drótkerítéssel rendelkezünk, azóta legalább az alkalmi tolvajoktól, — kik többnyire az ifjúságból kerülnek ki és legtöbb kárt tesznek, — meg vagyunk védve.

Gyümölcstermelésünknek egyik legnagyobb baja a fiatal csemetéknek és új fajoknak Franciaországból és Belgiumból való behozatala is, a nélkül, hogy azoknak minősége kellően kipróbálva, honosulási képességük figyelembe véve lenne. A mi nálunk található ember, ki különbség nélkül mindent jónak talál, a mi belga vagy francia faiskolából kerül ki, mig lesz egyén, ki azt hiszi, hogy ott mind csak értékes újdonságot termelnek; — mindaddig gyümölcsészetünk általános felvirágzása el sem képzelhető. Valjon mit lehetne arra mondani, ha gazdáink Olaszországból hozatnának vetni való búzát? Pedig ez semmivel sem nagyobb badarság, mint az, ha nálunk francia és belga faiskolában nevelt csemetét ültetnek. Hangzik is azután jobbról balról a panasz, hogy a fa beteg, nem akar teremni, hogy nálunk az égél igen zord stb., holott előbb kellené megfontolni, hogy e csemeték már csak azért sem diszlenek nálunk, mert többnyire melegebb égélből jönnek és azonkívül a fanevelés minden fortélyával oda lettek fejlesztve, hogy mielőbb eladásra kerülhessenek. Kétszeresen hibázunk tehát; először abban, hogy — a mi igen nagy közgazdasági hiba — oly cikkért küldünk ki pénzt, melyet magunk is előállíthatunk; másodsor pedig, hogy oly csemeték kerülnek elültetésre, melyek klímánkba, talajunkba nem valók és terméketlenségük folytán az egész gyümölcsészetet rossz hirbe hozzák. Különbben e visszásságnak nem egyedül a termelő az oka; a termelő hibája csak az, hogy mindent megvesz, a mivel kínálják; a valódi vétkeket a gyümölcsfacsemetekereskedők között találjuk, kik gyönyörűen illusztrált katalogust szerkesztenek, egetverő szavakkal hirdetik ezen idegen csemetéket a nélkül, hogy maguk csak egyetlen fát is tenyésztenének vagy egyetlen fajt is ismernének; az efféle vállalkozók hozatják be tömegesen a francia és belga anyagot és árasztják el azzal a jóhiszemű vásárló közönséget. Az ilyen üzelmek korlátozására szintén a szakegyletek volnának hivatva. A legtöbb bajt a körte okozza, mert ez, mint különben is a déli vidéknek gyümölcse, legnagyobb mennyiségben kerül a piacra Franciaországból, azért nem lehet azután csodálkozni azon sem, hogy a körte felel meg legkevésbé a várakozásnak. E tapasztalatból kiindulva, sok vidékről azt hiszik, hogy ott finom körtét egyáltalában termelni sem lehet, pedig ez teljességgel nem áll, mihelyt egészséges, talaj és klímához szokott alanyokról gondoskodunk. Legyen szabad e helyen saját tapasztalatuink nyomán utalni arra, hogy az erdőről került vad alany, úgy a körte, mint az alma és a cseresznyénél is, a legjobb, mert ott egyenként vigabban diszlenek, mintha azokat a faiskolában tömegesen neveljük. Ha ily alanyok számára alkalmas helyet keresünk és azt néhány év múlva bene-

mesítjük, akkor azok buján fejlődnek, betegségeknek náluk nyoma sincs, erős koronát nevelnek és bő hozamot adnak.

Belföldi faiskoláink a vevőre nézve mindenesetre sokkal több biztosságot szolgáltatnak, mert azokat személyesen is meg lehet tekinteni és meggyőződni, hogy minő talajon van az elhelyezve. Az sem rossz, ha a csemetéket magunk válogatjuk és ásatjuk ki, mert a távol vidékről hozatott fácskáknál a gyökér sokszor annyira meg van kinezva, hogy csak évek múltán jön helyre. Természetesen legcélszerűbb, ha a termelő maga fari faiskolát; mert akkor biztos lehet arról, hogy csemetéi a gyümölcstalajban diszleni fognak. Még jól vezetett faiskolánál is gyakran előforduló hiba az, hogy a magot nem választják meg elég gondosan és azon előnyt, melyet az erőteljes anyafáról nyert mag nyújt, kellően meg nem becsülik. Gyeugélkedés és betegség épen úgy öröklök át a fában, mint az erő és egészség, épen azért felette lényeges, hogy csak oly fáról kerüljön a vetni való mag, mely kiválóan kedvező diszlése által tűnik ki. Fontos továbbá, hogy az anyafák, melyekről a vetni való magot vesszük, lehetőleg közelvidékiek legyenek, úgy hogy a nemzedéket ne kellessék még külön meghonosítani. A maggyűjtés a gyümölcstermelésnél felette lényeges és fontossága az égél zordságával és a talaj szegénységével arányban nő. Az oltógalyat bátran lehet más vidékről rendelni, mert nem szabad felejtenuünk, hogy az alany a nemes fának, a virágnak és gyümölcsnek égélji érzékenységét nagyon befolyásolja. E tény igen sokat nyom a latban, mert egyenesen döntővé válhatik az ültetvény jövedelmezőségére nézve, azért minden gyümölcstermelőnek szoros kötelessége és érdeke, meggyőződni arról, hogy a használt alany egészen ép, égéljedzett és a szóban forgó vidéken ismeretes anyafáról származik-e?

A pomologiai egyleteknek és szakosztályoknak e téren is igen szép szerepük volna. Először küzdeniök kellene a francia és belga gyümölcsfacsemeték behozatala ellen, továbbá közvetíteni tagjaik részére a csemete-vásárlást és az e téren szerzett tapasztalatokat kicserélni, azon cézekeket pedig, melyek megbizhatlanoknak mutatkoztak, nyilvánosságra hozni. Ily eljárás az előforduló visszaéléseket csakhamar megszüntetné, de alapos reform csak úgy lesz elérhető, ha minden egylet területén és ennek ellenőrzése mellett faiskola lesz berendezve, mely legcélszerűbben a gazdasági egyletekkel egyetértve az u. n. kísérleti téren lenne elhelyezhető. Ugyan e téren próba alá lehetne vetni a külföld kereskedelmi növények termelését is; főleg olyanokat, melyekről a mi kereskedelmi kertészeink, kik érdekes újdonságok után mindig csak Franciaország felé kacsingatnak, mit sem tudnak! Így azután az efféle telepből honosítási kert válnék azon növényekre nézve, melyeknek nagy becse ugyan méltánylásra talál, de égélji érzékenységük az általános termelést és az ajánlást egyelőre meg nem engedi. Hogy e tekintetben mennyire lehet vinni, azt csak néhány példával kívánjuk megvilágítani. A gyapotot ma Észak-Amerikában két szélességi fokkal északosabban termelik, mint ezelőtt 30 évvel, a tengeri — igaz, hogy csak törpe alakban — Anglo-Észak-Amerika déli határán is érésre jut, a forró Mexikóból származó paradicsomalmát pedig néhány év óta Kanadában is mivelik,

hol még a gyümölcsstermelés is alig lehetséges. Mindezt csak úgy érthették el, hogy nagy táblán válogatott és kiváló gonddal ápolt anyanövényekről a legkorábban érett magot gyűjtötték össze, mert a növénynyel is csak úgy kell elbánni, mint a tenyésztésre szánt állatokkal.

Idegen gyümölcsfajokkal is kell tenyésztési és honosítási próbákat tenni, de a kísérleti térnek fő feladata az lenne, hogy az itt létesített faiskolában, kiváló anyafaktól származó vadonczok neveltessenek és ezek oly fajokkal nemesíttetnek be, melyekről bebizonyult, hogy az illető vidéken biztosan diszlenek.

Rendszeres növénytermelési kísérletek.

A budapesti gazdakörben január hó 28-án Cserháti Sándor magyar-óvári gazd. akadémiai tanár „A növénytermelési kísérletek rendszeresítésének fontossága a magyar mezőgazdaságra” cím alatt igen érdekes előadást tartott, melyből a következő kivonatot adjuk:

A gazdára felelte nagy fontosságú azt tudni, hogy mely varietása az illető növénynek felel meg az ő viszonyainak legjobban; de ennek kiválasztása nem könnyű dolog, mert nem létezik egyetlenegy növényvarietás sem, mely kiváló tulajdonságait minden viszonyok és körülmények között megtartaná. Nem lehet azt mondani, hogy növénytermelési kísérletek nálunk eddig is nem történtek volna. A ministerium évenként a gazdasági egyletek útján szokott különböző magvakat kiosztatai, de ezeknek sorsáról édes keveset tudunk meg, mert a legtöbbje a jelentésről megfeledkeztek. A gazdasági tanintézeteken végrehajtott kísérleteket a ministerium évenként közzé teszi (azonban többnyire csak a keves kézen megforduló, de egyébként rendkívül becses „Közgazdasági Értesítő”-ben); az egyes gazdák kísérletei elleoben ritkán jutnak tudomásra. Eddigi növénytermelési kísérleteink tehát a praktikus gazdának nem sokat használtak. Pedig nem sok nehézségbe és fáradságba kerülne e bajon segíteni; csak azt kellene keresztülvinni, hogy bizonyos növényvarietásokkal egyszerre és egyforma eljárás szerint tétessenek a kísérletek.

Gazdasági tanintézeteink olyformán vannak az ország különböző részeiben elhelyezve, hogy azok mindenikének kísérleti tere más talajviszonyok, sőt részben eltérő klimatikus viszonyok között van. Ha már most a növénytermelés tanárai eleve megállapodnának abban, hogy bizonyos növényvarietásokkal egyöntetű kísérletet tesznek és mindegyik tanár igyekeznék a kísérlettelre még néhány környékbeli gazdát is megnyerni, akkor egy-két év alatt valamely növény hasznavehetőségéről biztosat tudhatnánk és a magyar gazdának utbagazítást adhatnánk.

A növénytermelés tanárainak ezen tevékenysége mintegy kiegészítené a magvizsgáló állomások tevékenységét, mert a milyen szükséges, hogy a gazdát a rossz, csiraképtelen stb. magvak vásárlásától megóvjuk, ép úgy kívánatos, hogy a kereskedők által feldicsért magvak hasznavehetőségéről is tájékozzuk. Minden tanár tudatná, hány gazdát nyert meg kísér-

lettelre; megállapítatik, hogy melyik növényről ki referáljon, a ministerium pedig a kellő mennyiségű vetőmagot beszerzi; végre a beérkezett adatokat az illető tanár kimerítő jelentéssé dolgozza fel. Ezen eljárás sem nem költséges, sem nem nehéz és végeredményében mindenesetre hasznos.

Igen czélszerű a kísérleti térnek azon berendezése, melyet Magyar Óvárott Balás Árpád igazgató léptetett életbe; ott ugyanis három különböző tér nyílik: a kulturkert (kis parcellákkal) a tulajdonképeni kísérleti telek (fél holdas táblákkal) és maga a gazdaság. A nálunk még ez ideig nem termelt növényujdonságok először a kulturkertben lesznek kipróbálva s ha jónak mutatkoznak, a második évben a kísérleti téren termeltetnek; ha itt is beválnak, akkor kiterjedtebb mértékben a gazdaságba kerülnek. Vanak azonban növények, melyeket pusztán a termelési eredmények után még nem lehet ajánlani, hanem használati értéküket is meg kell állapítani; így van ez különösen a takarmánynövényeknél.

Ha a helyes varietás meg van állapítva, szükséges a gazdának megkönnyíteni, hogy a vetőmagot elegendő mennyiségben szerezhesse s itt az a kérdés merül fel: honnan hozatai a magot? Legegyszerűbb felelet: a külföldről, csak a buzánál ajánljuk beszerzési forrásul a magyar alföldet. Ha azonban a magtermelésre kellő gondot és figyelmet fordítunk, úgy nem kell majd külföldre menni vetőmagért, hanem a külföld fog jönni mi hozzánk.

A tudomány azt tanítja, a tapasztalat meg százszor bizonyította, hogy minél eltérőbbek valamely hely viszonyai ama helyétől, a hol egy kiváló varietás keletkezett, annál hamarabb veszendőbe mennek az illető varietás jó tulajdonságai. Mert nem mindenütt lehet bármely növényt jobba, értékesebbé tenni; a hol a növény diszlésére szükséges tényezők nincsenek meg, ott a gazda, legyen bármily nagy a tudománya és szorgalma, nem fog a növénynemesítéssel semmire sem menni. Növénytermelési tenyészkerületeket kell tehát létesíteni, melyekből az egész ország összes gazdáira háramolna haszon. Az itt jobb minőségű vetőmag előállításával foglalkozó gazdák a természetelt magért a piaci árnál nagyobbat kapnának és fáradozásuk jutalmazva lenne. Az egyéb vidéken gazdálkodók pedig könnyebben juthatnának jó vetőmaghoz és ritkábban is kellene magot változtatniok. A nagybani magbehozatalt — kivéve a figyelemmel kísérendő ujdonságokat — egészen ki kellene küszöbölni.

Egy főkérdés azonban, hogy mi módon lehetne az egyes kulturnövényekre az egyes tenyészterületeket megállapítani? A ministerium felkérendő lenne, szerezné be az adatokat, hogy az ország különböző vidékein egyik-másik kulturnövény milyen minőségben terem? A begyűlt adatok megadnák az általános tájékoztatót és az így megállapított kerületekben a vetőmagtermelést kétféle módon lehetne a gazdákat megnyerni. A biztosabb, de költségesebb mód az, ha a ministerium a bizonyos rendszer szerint művelt és minőségileg megfelelő magot a piaci áránál magasabban megvásárolja; a másik mód pedig, hogy a termelő gazdák neveit, a gabonafajt, mennyiséget és árt a ministerium a gazdaközönség tudomására hozza; mely két módot egyesíteni is lehet. A magtermelők ellenőrzését igen könny-

nyen elvégezhetnék a gazd. intézetek és földmives iskolák tanárai, vagy a ministerium más megbízottai.

Az itt vázolt feladat keresztülvitelét specialis terménykiállítások nemcsak megkönnyítenék, hanem nagyban hozzájárulnának ahhoz, hogy a gabona minősége országszerte általánosságban javuljon.

Az elmondottakat némelyek tán nem tartják elég fontosnak arra, hogy a helyzet ezeknek követésével javulhatna, pedig ha azon munkálkodunk, hogy a magyar gazda többet és jobbat termessen, akkor már lényegesen segítettünk rajta!

Olvasóköreink angyalfiája.

A kolozsvári gazdák olvasóköreiben február 7-én érdekes jelenetnek voltunk tanúi. A mint már jeleztük, ezen olvasókörök a helyi gazdasági egylet útján jöttek létre s rövid fennállásuk alatt is bebizonyították, hogy rég érzett szükségét pótolnak, mert naponta nagyszámu látogatója van mindegyiknek. A mutatkozó részvétet az intézők arval vélték legméltóbban viszonzhatni, ha a külvárosi gazdák, illetőleg gazdaasszonyok által oly szép sikerrel üzött konyhakertészet tovább emelésére hatnak és pedig nemcsak jó tanácsosai, de jó és alkalmas veteménymagvak kiosztásával. A kolozsmonostori tanintézet érdemes igazgatójának felterjesztésére a földmivelési ministerium készséggel adta meg az ehhez szükséges költséget és főként R i t t e r G u s z t á v a magvakat részint Erfurtból, részint Budapestről a legjobb forrásokból meghozatta. E magvakat a helyi gazdasági egylet elnöksége s választmánya jelenlétében osztotta ki V ö r ö s S á n d o r igazgató egy talpraesett beszéd kíséretében, a melyben a konyhakertészet gazdasági előnyeit emelte ki; R i t t e r G u s z t á v pedig a szokatlanabb fajták mivelési módjához adta meg a szükséges utasításokat. Ezen kívül meghívta a gazdákat az intézeti kert meglátogatására, a hol a még kívánt utasításokkal a gyakorlatban is készséggel fog szolgálni. A két olvasókörben mintegy 65 — 70 gazda részesült ilyen veteménymagban. Mindkét helyen a gazdák a legszivesebb köszönettel fogadták az adományt, melyhez nekik a legjobb sikert kívánjuk. —

Uj arankatisztító gép.

Mint a „Gazdák Kalauza“ című lapban olvassuk J o h. R a u s c h e n b a c h Schaffhausen és Majna melletti Frankfurtban javított arankatisztító gépet készít, melynek főczélja ugyan a here és luczernamag tisztogatás, de használható egyéb — kisebb-nagyobb — magvak tisztítására is. A gép alapját szintén a szelelő hatása és lapos rosták rendszere képezi, mint a melyekkel a here és luczernamagból egyszerű és biztos módon ki lehet tisztogatni az arankát. A különféle bajok elhárítása czéljából azonban a Rauschenbach-féle gépen a következő javítások vannak alkalmazva:

1. A hosszú, rendszerint szélesen hurkolt rostán, a mely könnyen eldugul, önműködő kefélő és lesimitő készülék van alkalmazva, mely a hurkokat mindig nyitva tartja.

2. A rostaszekrény négy rugón függ s egy központküvüli tengely hozza egyenletes vízszintes mozgásba. Ez által tehát segítve van a magszemek kellemellen ugrálásán, a mi egyéb gépek rostáinak függélyes irányban való mozgásánál mindig előfordul.

3. A gép hajlása rendkívül könnyű és zajtalan.

4. A már egyszer kitisztított magot a szemét nem piszkíthatja el ujra, a mag teljesen gyommentes lesz és jól osztályoztatik.

A zürichi magvizsgáló állomás a géppel kísérletet tett és az eredményt ugy a végzett munka mennyisége, mint minősége tekintetében igen kedvezőnek találta.

A gép tehát megérdemli, hogy ajánltassék, mert takarmányosaink csak akkor szabadulhatnak meg veszedelmes ellenségüktől: az arankától, ha az összes luczerna és heremag gondos tisztogatás alá esik. —

Gyümölcsfa magcsemeték kiosztása.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium a folyó 1886. év tavaszán mintegy 92,000 darab gyümölcsfa magcsemetét (ojtó-alanyul szolgáló vadonczot) fogdíjtalanul kiosztani oly községi faiskolák számára, melyeknél a magvetés nem sikerülte vagy más elfogadható oknál fogva — nemesítendő alanyokban — hiány mutatkozik.

A kiosztásra kerülő vadocsemeték mintegy felerészben vadalma, felerészben pedig vaddkörte, cseresnye, sajmege, mandula, birs, kajszinbaraczk és szilvacsemetékből állanak.

Ezen csemetékből csak oly községi faiskolák részesülhetnek, melyek megfelelő talajjal és fekvéssel bírnak, kellőleg bekerítve vannak, kuttal és a szükséges felszerelési tárgyakkal el vannak látva; melyek kezelője kellő szakismerettel rendelkezik s hol a munkáltatás akadályokba nem ütközik. Ezen feltételek létezése a tanfelügyelő vagy kerületi faiskola felügyelő, vagy a törvényhatóság hivatalos bizonyítványával igazolandó.

Vége a folyamodó községnek köteleznie kell magát arra, hogy a nyerendő magcsemetéket csakis az ezen ministerium által megállapított gyümölcs fajtákkal fogja nemesíttetni.

A kellőleg felszerelt s a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumhoz intézett folyamodványok — 50 krajczáros bélyeggel ellátva — megýenként az illető megye közigazdasági eladójához l e g k é s ő b b f e b r u á r h ó 20-i g benyújtandók. —

A folyamodványban az elősoroltakon kívül megjelölendő:

A község neve, az utolsó vasut vagy hajó állomás és az utolsó pósta; és a nyerni kívánt magonczok faja és fajonkénti száma, a faiskola területe és beosztási tervezete.

Magánosok, kik faiskoláikra nézve az említett adatokat igazolni képesek — magcsemetékért szintén folyamodhatnak, kérelmeik azonban csak másodsorban, azaz annyiban fognak figyelembe vétetni, a mennyiben a községi faiskolák igényeinek kielégítése után a kiosztandó készletből még fölösleg fogna fennmaradni.

Ez utóbbiak kérvényei hasonlóképp az említett határidőig a közgazdasági előadó útján lesznek beajutandók.

Budapest, 1886. február hó 6-án.

A földmivéls-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumtól.

Borászati kongressus Budapesten.

A hazai bortermelők országos kongressusa, melynek élén **G r ó f A n d r á s s y M a n ó** áll, folyó **f e b r u á r h ó 27-én** nyúl össze Budapesten, délelőtt 10 órakor a „köztelken“ (üllői ut 25.), mely alkalommal az előkészítő bizottság minden érdeklődőt szívesen lát. A napirend a következő:

1. A borgyártásnak a törvényhozás útján leendő feltétlen előltása. Előadó: **S z a l a y I m r e**.

2. A borvámok kérdése. A transitó ügy rendezése. Szállítási kedvezmények kieszközlése. Előadó: **O r d ó d y L a j o s**.

3. A regale-jog megváltás útján való rendezése.

4. A borkivitelnél (Export) eddig tapasztalt nehézségek elhárítása. Előadó: **E g y e s y G é z a**.

5. Az okszerű szőlőművelés, a borászati szakoktatás és pinczekezelés terjesztésére létező intézmények fejlesztése és időleges szaktanfolyamok tartása. Előadó: **G a m a u f V i l m o s**.

6. Szőlővel ujonnan beültetett területek részére az eddigieknél magasabb állami kedvezmények kieszközlése. Az állami szőlőiskolák szaporítása.

7. Szőlőhegy-rendszabályok kötelező alkotása, tekintettel a különböző borvidékekre. Előadó: **S z a l a y K á r o l y**.

A 3-ik és 6-ik programpontra az előadók még nincsenek megnevezve.

Az erdélyi gazdasági egylet közelmúlt választmányi ülése gondoskodott ugyan arról, hogy a kongressuson országgrszünk is képviselve legyen; de azért kívánatos, hogy a többi egyletek se hagyják figyelmen kívül ezen szakértekezletet, mely a szőlészet és borászat annyi fontos és életbevágó kérdését öleli fel. —

Az erdélyrészi földhitelintézet ügyében

országgyűlési képviselőink január 30 án ismét értekezletet tartottak, **V i z s o l y G u s z t á v** elnökelete alatt. A vitában részt vettek **H o r v á t h G y u l a**, ki a létesítendő intézet által kibocsátandó záloglevelek elfogadása és tőzsdei elhelyezése iránt több illetékes oldalról már biztosítást is nyert; **L u k á c s L á s z l ó**, ki szűkebb bizottság kiküldését ajánlja; **H e g e d ű s S á n d o r**, ki több praktikus nézettel lépett fel. **U g r o n G á b o r** részletes tervet mutat be, **F e r e n c z y M i k l ó s** önálló intézetet óhajjt, mely részletes becslés alapján nyújtson kölcsönt; **D á n i e l G á b o r** óhajjtja, hogy a bank a földhitel mellett a személyes hitelt is szervezze; a takarékpénztárak szövetkezésétől a kamatláb leszállítását várna.

Ezen eszmecseré után az értekezlet az intézet felállítási módozatai iránt konkrét javaslat kidolgozása végett a következő

bizottságot alakította: **H o r v á t h G y u l a**, **U g r o n G á b o r**, **L u k á c s L á s z l ó**, **D á n i e l G á b o r** és **S i g m o n d D e z s ő**; e bizottság minden előre megállapított utasítás nélkül fogja javaslatait kidolgozni.

E nagyfontosságú kérdésben erdélyi gazdasági egyletünk is hivatásának tartotta állást foglalni, az erre vonatkozó megállapodás a mai számban közlött választmányi jegyzőkönyv 13. pontja alatt olvasható. —

Gyümöleskivitelünk néhány adatja.

Kecskemét és Nagy-Körös, e két derék alföldi város, minl a „Borászati Lapok“-ban olvassuk, rendszeres gyümöleskivitelét évről-évre jobban fejleszti.

Az 1884. évben tudvalevőleg gyeenge gyümölestermés volt országszerte és ennek daczára Kecskemét városa mégis 10,570, N.-Körös város pedig 6,240 m. mázsá nyers gyümölesöt szállított külföldre. A közelmúlt esztendőben pedig már október hó közepéig Kecskemét 40,220, Nagy-Körös pedig 28,930 m. mázsát adott el külföldre! Könnyen kiszámíthatja már most kiki magának, a vidék gyümölesárait véve alapul, hogy milyen óriási összeget vett be e derék két városunk gazdaközönsége gyümöleseiért. És mennyivel fokozható volna e bevétel még az által, ha a nyers gyümöles mellett feldolgozottat is vinné ki. Erre úzve megjegyezzük, hogy az erdélyi gazdasági egylet kertészeti szakosztálya agendái közé felvette, minden erejétől telhetőleg a gyümöles feldolgozására hatni, mert ez nemcsak az értékesítést emeli, hanem az évi termékek különbözeteinek kiegyenlítésére is van hivatva.

A nyári istállózás leghelyesebb módja

czim alatt a békésmegyei gazdasági egylet már ötödizben irt ki pályázatot, melynek díja 100 aranyra emeltetett; de a versenyre érkezett 11 dolgozat most sem nyujtott kielégítő eredményt. **Mokry Sámuel** titkár jelentése szerint a mindaz öt alkalommal sikertelenül pályáztak tévedését három osztályba lehet sorozni: egyik része nem tartotta magát szorosan a kitűzött speciális kérdéshez, hanem általánosságokba elkalandozott; a másik része igen silány munkát irt; a harmadika kitűnő munkát nyujtott be, de ez magas, tudományos nyelven és nem népszerűen volt írva, tehát nem a nép kezébe való, mint a melybe a hirdetés szerint szánuva volt. —

Az erdélyi gazdasági egylet ujabban szintén kedvezőtlen tapasztalatra jutott a pályázatokkal; de más szakmában is hasonló jelenséggel állunk szemben: a valódi szakerő egy — bár hogy vesszük — bizonytalan kockázatra nem fordítja fáradságát és idejét; a kontárokkal pedig — kik csak a pénzdíjat látják maguk előtt — nem nyerünk semmit! Nem marad tehát egyéb hátra, mint egyik-másik ismert tekintélyt a thema kidolgozására egyenesen megbizni, vagy pedig — mint a budapesti természettudományi társulat teszi — csupán a munkának tervezetére hirdetni pályázatot. Bármelyiket válasszuk e két expediens közül, az mindenesetre nagyobb sikerrel biztat, mint az eddigi eljárás; feltéve, hogy a megkívánt munkának árát méltányosan meg is tudjuk fizetni! —

Méhészeti statistika.

A VI-dik — erdélyrészi — kerület méhészeti vándortanárára Á b e n d Á n d r á s felsőbb utasítás folytán megkereste a megyei hatóságokat, hogy a méhészeti állapotának kitüntetésére ügyében segédkezet nyújtsanak és az iskolai, valamint községbeli méhesekre vonatkozó kérdőívek kitöltése iránt intézkedjenek. A kimutatás az iskolai méhes létesítése évéről, a kezelőről, méhcsaládok számáról kér felvilágosítást; tudni kívánja, hogy a nagyobb tanulók kaptak-e és hányszor méhészeti oktatást, mely érdeklődéssel voltak, h á n y t ó l l e h e t r e m é l n i, h o g y m é h é s s z é v á l i k (!), hány méhcsalád van a községben, mennyi mézet adott egy család, mennyit összesen; hová és minő árban adták el a mézet stb. A kimutatást a méhes kezelője és iskolaszéki elnök aláírása fogja hitelesíteni. Örömmel üdvözljük ezen intézkedést, de félünk rajta, hogy nálunk még nem sok jelenteni való lesz; hanem a létező állapotnak hiteles konstatálása már magában véve a haladásnak első lépése.

A vándortanári átirat — Aradról van keltezve; úgy látszik tehát, hogy a mi kerületünknek ez a székhelye. Nem tudjuk, ki csinálta ezt a méhészeti geographiát, de mindenesetre egy kissé furcsa. Vagy talán az is erdélyi „Extra-wurst“, ha azt óhajtjuk, hogy a m i v á n d o r t a n á r u n k nálunk közöttünk lakják?!

A vértetű irtása.

A szorgosan s évek óta vezetett vizsgálatok igazolták ama feltevést, hogy a vértetű, almafáink ez ellensége, gyökeresen csak a tél folyama alatt irtható ki. Az irtás legalkalmasabb ideje e szerint január, február és márczius hava. Az irtásnál mindenekeelőtt nagy figyelemmel keressük meg a gyógyítandó fán a vértetű okozta összes sebeket; az ismert fehér molyhos felület biztos utmutatónk lesz. Ez megtörténvén a sebeket az itt közlött, aránylag olcsó szerek valamelyikével erősen bekenjük. A szerek a következők: 1. Közönséges lug, melyet a közönséges fahamu leforrzásából, házilag állíthatunk elő. 2. Gázviz, a gázgyártás mellékterménye. Ezt a használatnál a tömeg kétszeres vízmennyiségével higitjuk fel. 3. Mésztej. 4. S ó d a és t i m s ó - o l d a t, mely vegyüleknel az arány a következő: 2 kg. szóda, 1 kg. timsó és 50 liter víz. Ha a fa nagyon sok sebbel borított, czélszerű a külhéjt lekaparva venni használatba a fenti folyadékok valamelyikét. A vértetű-irtásnál nagy horderővel bír, hogy a fa tövét borító föld egy részét eltakarítsuk; mert az itt létesült vértetű-telepeket csak így irthatjuk ki gyökeresen. Természetes, hogy az így eltakarított földet gyümölcsösünkben teljesen el kell távolítani.

Nálunk ugyan még nem constatálták a vértetűt, de czélszerű lesz kivált a külföldről hozott csemeléket figyelemmel kíséreni és felfedezés esetén a „Gazdasági Lapok“ fenti utmutatását követni. —

A bor virágosodása.

A virágosodás gyenge boroknál szokott előfordulni. Minél szegényebb valamely bor szeszben és ezzel szemben minél nagyobb annak savtartalma, minél ritkábban történik annak feltöltése, annál jobban fog a bor virágosodni. — A virágosodást egy gomba idézi elő, melynek csirmagvai a levegőben uszkálnak s a borba jutva, annak felületén előbb a fehér virágot, később pókhálóforma lepelt alkotnak s a bor szesztartalmát szénsavra és vízre bontván, a bort teljesen elgyengítik. Eleintén a virág csak a bor felületén, egyes foltokban fordul elő, később egész lepelt képez, melyben már az ecsetgomba is jelen van; utoljára a bor egész tömege belül is tele lesz virággal s ilyenkor többé már nem gyógyítható.

A virágosodott bort, ha a baj csak kicsiny, feltöltjük tiszta borral, körül megverjük az akna területét fakalapáccsal s ujunkkal a száj körületéről belül is ledörzsöljük a virágot s midőn az már a hordó szájánál van, sőt a bor színre némileg a hordó szája felett áll: lefujjuk a virágot a kidagadt borréteggel együtt. Ezen eljárás addig ismételljük, míg a boron virágot látunk.

Legjobb, ha a virágosodásra hajlandó bort mindig erősebb borral töltögetjük s így felső rétegét erősítés által védelmezzük meg a virágosodástól. Sokan cognacba (borból főzött szesz) salycilsavat oldanak fel, ezen réteg a bort a virágosodástól igen jól megóvjá félve át is. Az olaszok finom faolajat töltenek a borra s ezt az olajréteg elzárván a levegőtől, nem kap virágot. Hazánk némely vidékén zsirt olvasztanak a virágosodó borra, de ez nem igen izléses dolog.

Ha már a belseje is virágos a bornak, akkor legjobb ebből szeszt, vagyis cognacot főzni. — (Sz. b. g. l.)

Baromfi kedvelőknek!

A budapesti állatkert kiterjedt tyukászata, melyben a legkiválóbb haszon és dísz baromfi fajok vannak tartva és kitünő példányokban képviselve, részint új fajok beszerzése, részint vérfrissítésül és a hiányok pótlásául első rangu külföldi tenyésztőktől beszerzett egyedek által bármily igényeknek megfelelőleg berendeztetett, illetve kiegészített. Az okszerű baromfi tenyésztő közönség évről-évre fokozott mértékben keresi fel megrendeléseivel az állatkert tenyészdjét, a mi fényes bizonyítéka annak, hogy az hivatásának eleget tesz. Tenyésztőjásokra megrendeléseket már elfogad az igazgatóság és árjegyzéket kívánatra küld bérmentve.

Kiváló vetőmagot

szereshetnek be gazdáink az erdélyi gazdasági egyesület útján. Megrendelhető „Viktoria“ borsó mely a múlt évi kísérletek folytán elsőrendűnek bizonyult és morvaországi „Hanna“ árpa, mely szintén kitünő minőségű. A borsónak 100 kilója Boroszlóban 20 márka (10 arany forint) az árpának métermázsája Olmüczben 9 frt, ehhez járul még a zsák és szállítás költsége. Megrendeléseket szóval vagy írásban a kívánt súly sze-

rinti mennyiségnek pontos megjelelésével az erdélyi gazd. egylet titkári hivatala folyó febr. 25-ig fogad el, ugyanott a magvak mintái is a rendes hivatalos órákban (8—1 óráig) megtekinthetők.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1886. február 8-án.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklele alatt, jelen voltak Páll Sándor, Dávid Antal, dr. Nagy Mór, Reich Albert, gróf Schweinitz Gyula, báró Bánffy Dániel, dr. Hintz György, egyleti pénztárnok és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

1. A január 11-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvastván — a mainak hitelesítésére Dávid Antal, Páll Sándor és dr. Nagy Mór tagtársak kéretnek fel.

2. E. titkár alapító tag Báró Bánffy Albert elhunytát jelenti be; — igazgató választmány e vezértagjának elvesztése feletti őszinte fájdalomnak nemcsak jelen jegyzőkönyvében ad kifejezést, hanem a boldogultnak fiához, Báró Bánffy Ádám alelnökhez külön részvétíratot fog intézni.

3. E. titkár tudatja, hogy Gróf Haller János évdijas kötelezettségét további 6 évre megújította; — örvendetes tudomásul szolgál.

4—6. E. titkár a következő új tagokat jelenti be: alapító Gróf Bethlen Ödön; évdijasok: Dr. Ákoncz János és Szacsy Dénes; — örvendetes tudomásul szolgálván, az évdijas kötelevények a pénztárhoz tételnek át.

7. Nagyszabenyi póstaigazgatóság 1074. sz. a. tudatja, hogy a nmlgu közmunka és közlekedésügyi ministerium az „Erdélyi Gazda“ idej expedíciójára 200 frt. értékű hirdetéslevelet utalványozott; — örvendetes tudomásul szolgálván, elnök ur ő nmlgának külön átíratban fog köszönet mondani.

8. Alelnök Báró Jósika Sámuel az adományozott 20 drb arany pályadíjat az egylet szabad rendelkezésére bocsátja; — az alelnök urhoz köszönő levél fog intézteni, a 20 arany pedig beváltatni s egy esettel később kitüzendő pályakérdés javára külön és takarékpénztárilag kezelteni.

9. Egyleti legény Vajda Imre a kiállítási munkálatoknál tett rendkívüli szolgálataiért némi jutalmat kér; — a kiállítási költség terhére 10 frt. utalványoztatott.

10. Elnökség „Az osztrák-magyar monarchia irásban és képen“ című munkának a könyvtár részére való megrendelését indítványozza; — a megrendelés elhatároztatott.

11. E. titkár jelenti, hogy a debreczeni m. kir. távirtdigazgatóság az egylet által használt távirtdasodrony elnyerhetése céljából valamely fél részére kiállított bizonyítványt azért kifogásolta, mert ott gazdasági célokra kéretik az, holott a fennálló szabályok értelmében csakis komlótermelésre és szőlőművelésre lehet azt alkalmazni. Evvel szemben e. titkár felolvassa a tudomása szerint még fennálló 5641. ex 1831. földművelési ministeriumi rendeletet, mely egyenesen azt mondja, hogy az igazolványban bizonyítandó, hogy a sodrony gazdasági, kertészeti vagy szőlőművelési célokra szükségeltetik. — Választmány e tényállást tud-

másul vévén, felterjesztést intéz a ministeriumhoz, hogy a folyamodó gazdák ily idő- és pénzvesztéssel járó huzavonától jövőre megkíméltesenek.

12. Id. Lészai Ferencz „A kolozsmegyei kisbirtokok tényleges állapotáról“ szóló munkálatát beadja — az érdemes szerzőnek e rendkívül érdekes és nagy fáradsággal összeállított dolgozatáért igazgató választmány őszinte elismerést és köszönetet szavaz, azt teljertalmulag a hazai gazd. egyletek szövetkezetéhez terjeszti fel, a lapban pedig kivonatosan közölni fogja.

Evvel kapcsolatosan dr. Berde Áron tagtárshoz újabb sürgetés fog intézteni, hogy a hitelszövetkezetek ügyében szerkesztendő becses véleményét mielőbb igazgató választmányunkhoz eljuttatni sziveskedjék.

13. E. titkár előterjeszti az alapítandó földhitelintézet tárgyában január hó 26-án tartott egyleti értekezletnek megállapodásait. — Választmány az értekezlet nézeteit egyhangulag helyeselvén, azoknak alapján a következő határozatokat hozza:

I. Az erdélyi gazd. egylet őszinte örömmel és elismeréssel üdvözli, hogy egyéb fontos kérdések mellett az erdélyrészi képviselők a földhitel ügyével is foglalkoznak és hogy az egylet e tekintetben a kellő információk hiányával ne legyen, felkéri gróf Bethlen Ödön és Sigmund Dezső képviselő-tagtársait, hogy az ügy fokozatos előhaladásáról az egyleti választmányt időnként értesíteni sziveskedjenek. A választmány pedig a maga részéről is tanulmányozni fogja a kérdést, hogy netáni felhívás esetén ez érdemben alapos véleményt és választ adhatson.

II. A választmány a maga részéről, mint az erdélyrészi gazdák hivatásszerű képviselője, nem arra fektet első sorban súlyt, hogy a létesítendő intézet önálló legyen; hanem arra, hogy e válságos időben a szorongatott gazda minél olcsóbb hitelt nyerhessen. Ugyanazért, ha az önállólag tervezett intézet bármi okból létre nem jöhetne — a mit az ügy érdekében minél előbb és határozottan constatálni czélszerű volna; — nevezett képviselő urak legyenek szivesek lépéseket tenni az iránt, hogy valamely jó hitelű intézet Kolozsvárt fiókot, vagy legalább bizalmi választmányt szervezzen; — a mennyire lehet, az egyleti erők igénybevételével — úgy, hogy a kölcsönközvetítés, becslés stb. ezáltal is a pénztkeresők részére könnyebbé és olcsóbbá tétessék; valamint a minimális kölcsön összeg is úgy szabassék meg, hogy az erdélyrészi kisebbmértvű viszonyoknak megfelelően; szóval, hogy nagyobb, közép és kisbirtokos egyaránt élvezhesse a nyújtandó olcsóbb hitelt. —

Ezzel kapcsolatosan gróf Schweinitz Gyula jelenti, hogy a regaleváltság tőkájének felhasználásával alapítandó bank iránti tervzetét a földművelési ministeriumhoz benyújtotta, mit a választmány tudomásul vesz.

14. Miután az elmaradt tizedkárpótlások kifizetése iránt még 1884. november 10-iki ülésünkben a nmlgu ministerelnök urhoz intézett kérvényre eddig válasz nem érkezett; — választmány ezt megújítani s annak ellátását ismételtelen kérelmezni elhatározta.

15. Kertészeti szakosztály indítványa egy a kolozsmo-nostori gazd. tanintézet részére kísérleti czéloból beszerzendő Ryder-féle aszaló ügyében; — egyhangulag elfogadtatván, a nmlgu ministerium ez értelemben fel fog kéretni.

16. Ministerium 69390. sz. a. az egyletünk mult évi működésére vonatkozó kérdőívet küldi meg a szokásos kitöltés végett; — a magas kivánság teljesítettetni fog.

17. Országos kiállítási bizottság a nemzetközi gyümöles-tárlat katalógusát 50 példányban megküldi; — köszönettel fogadtatván, a résztvevők között kiosztatott.

18. Országos gazd. egylet a nemzetközi gazdakongres-sus jegyzőkönyvét küldi meg; -- az egyleti képviselők között kiosztatott.

19. Ugyanaz a gyümölesészeti értekezlet jegyzőkönyvét küldi meg; — köszönettel fogadtatott.

20. Gróf Andrassy Manó elnök egyletünket a február 27-én tartandó borászati kongressusra hívja meg; — képviselőnkül felkéretnek: Báró Kemény Gábor elnök, Tisza László, t. elnök, Eöry Tivadar, Gerendy István, dr. Kein Adolf, Paget János, Zeyk József és a titkár.

21. Steier gazd. egylet február 23. és 24-én tartandó közgyűlésére hiv meg; — képviselőnkül Almásy Ede ur fog felkéretni.

22—27. E. titkár tudatja, hogy a „Victoria“ borsó ter-meléséről a jelentések nagy részt beérkeztek és jó sikert kon-statálnak.

Gróf Schweinitz tudatja, hogy e borsóból közvetlen for-rásból, valamint a morvaországi „Hanna“ árpából is mintákat kapott, az elsőnek 100 kilója Boroszlóban 20 márka, a második Olmützben 9 frt; ehhez járul még a zsák és szállítás költsége. — Választmány elhatározza, hogy a mintákat az egyleti irodá-ban szemlére teszi s a netani megrendeléseket február hó 25-ig összegyűjti, mi a napilapokban közlendő lesz.

28—35. E. titkár tudatja, hogy a ministerium a mult év-ben román babot osztott ki kísérletre s az einökség — tekin-tettel a hüvelyesek termelésének fontosságára — erre nézve is jelentéseket kért; — helyeslő tudomásul szolgál.

36. Junker és Gaertner czég a mezei vasutakat ajánlja; — tudomásul szolgál.

37. Elnök indokolt előterjesztésére; — egyhangulag el-határozatott, hogy a választmányi ülések ezentul minden hó-nap m á s o d i k c s ü t ö r t ö k j é n fognak tartatni.

Hitelesítik:
Páll Sándor,
Dávid Antal,
Dr. Nagy Mór.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Uj életbiztosító társaság.

„Equitable“ new-yorki életbiztosító társaság Magyaror-szágon. Az összes, a magyar kereskedelmi törvény által előirt fel-tételek teljesítése után, a budapesti kir. keresk. és váltó-törvény-szék, mint a „Központi Értesítőből“ kiténik, az „Equitable“

életbiztosító társaság czégének bejegyzését Budapesten való székhelylyel elrendelte, minek folytán ezen társaság üzletét a magyar korona országaira is kiterjeszti és működését tényleg meg is kezdette. Az „Equitable“ egyike a világ legnagyobb biztosító társulatainak. Biztosító állaga 1884. decz. 31. állott 83,699 kötvényből 1,314.988,976 márka biztosítási összeggel. Az 1884-ben kötött uj biztosítások 360.727,492 márkát tettek, 1884-ben bevétele díjak és kamatokban 63.764,791 márka volt és ugyanazon év decz. 31-vel 274.188,184 márka vagyont mutatott ki, mely fedezetéül szolgál a díjtartatéknak 201 millió 661,134 márka összegben, a kár tartaléknak 546,465 márka összegben, a részvény tőkének 425,000 márka összegben és a nyeresemény tartaléknak 44.555,373 márka összegben. Az „Equitable“ aláveti magát itteni ügyleteire nézve a magyar törvényeknek és hatóságoknak, és a kereskedelmi törvény 453. szakasza követelményeinek megfelelően letett 100,000 frt. o. é. biztosítékot a magyar ált. hitelbanknál. A magyar korona orszá-gaiban vezérképviselőjéül Singer József urat nevezte ki.

(Beküldetett.)

Mai mellékleteink

egyike Petz Ármin jóhirű budapesti faiskolájának ki-
vonatos árjegyzékét hozza; a másik t. gazdaasszonyaink-
nak szól és az ismert Frank-kávét ajánlja. —

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Eladó magoncok.

Kajszin 3 éves átültetett	1000-re 15 frt, 100-a 1 frt 70 kr.
Alma 2 „ „	1000-re 12 frt, 100-a 1 „ 40 „
Körte 2 „ „	1000-re 14 frt, 100-a 1 „ 60 „
Picea excelsa 60—100 ctm. magas darabja	20—35 kr.
Juniperus Virginiana 60—80 ctm. magas drbja	40—50 „
Thuja orientalis 80—120 ctm. magas darabja	20—35 „
Megrendeléseket elfogad a választui gazdaság inté- zősége Választon, Erdélyben. (2.) (2—3)	

Eladó széna, sarju.

Mintegy 200 szekér — vagyis 2000 m.
mázsa — legjobb minőségű réti széna és sarju

eladó

Br. Bánffy Ádámnál Erdélyben — Vá-
laszton.

Értekezhetni ugyanott a jószágigazgató-
ságnál. (8.) (1—3)

Az Equitable

életbiztosító társaság New-Yorkban
alapított 1859-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én 788 993,384 o. é. ft.
A társaság vagyona 1884. decz. 31-én 148 312,910 o. é. ft.
Nyereség tartalék 1884. " " 26 733,223 o. é. ft.
Az 1884-ben kötött új biztosítások
összege 216.436,495 o. é. ft.
Az egész nyereség a biztosítottak közt osztatik szét.
Minden kötvény három év múlva megtámadhatlanná
válík.

Magyarországi vezérképviselőség

(6.) (1-10) Budapest Andrassy-ut 12.

ELADÓ

Saazi 1 éves gyökeres dugvány ... 1000-re 25 ft.
Saazi ez évi vágás ..... 1000-re 7 ft.
Törpe hófehér mezei paszuly hectolitere ... 10 ft.

**Komló-termésem a múlt évi orsz. ki-
állításán éremmel lett kitüntetve!!**

Megrendeléseket elfogad p. Homoród-Hévíz

(5.) (1-1)

Gróf Haller János.

Eladó bikák.

Udvarhelymegye, Szent-Demeter község-
ben (u. p. Nagy-Kend) **IIj. Sperker Fe-
rencz** birtokosnál 4 darab 2 éves magyar
faju, jól kifejlett tenyészbika (4.) (2-3)

ELADÓ.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-
közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre.
Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügy-
vezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám
alatt.

(4-24.)

(1.)

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	100 kilo		1 köb- meter tüzifa	1 kilo marha- hús	
helye	napja								széna	szal- ma			
k r a j e z á r o k b a n													
Bécs	február	13	metermázsza	850	—	705	700	690	605	—	—	—	
Budapest	február	13	"	800	—	632	660	655	530	—	—	—	
Brassó	február	12	hektoliter	640	340	380	150	180	300	265	270	240	36
Deés	február	9	"	600	560	520	—	200	380	620	280	320	24
Fogarás	február	12	"	520	460	320	—	170	320	300	200	210	34
Gyula-Fehérvár	február	6	"	590	500	450	—	225	325	450	155	260	40
Kézdi-Vásárhely	február	11	"	620	600	340	260	180	365	350	90	260	28
Kolozsvár	február	11	metermázsza	740	—	540	—	480	460	500	150	300	38
Maros-Vásárhely	február	11	metermázsza	637	470	490	407	407	390	380	180	320	32
Nagy-Szeben	február	12	hektoliter	550	430	350	—	200	330	200	150	350	35-40
Nagy-Várad	január	26	"	536	422	388	346	218	370	500	150	420	48
Sepsi-Szent-György	február	8	"	640	540	360	220	185	310	300	125	150	32
Szász-Régen	február	11	"	550	425	375	325	190	325	460	260	260	24
Torda	december	19	"	600	375	375	300	165	300	300	20	250	32